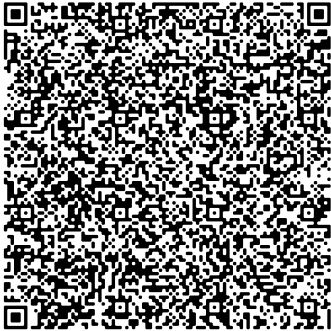

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

УДК 378.22:165.192(73)

Світлана Сисоєва
ORCID iD 0000-0003-2499-732X

доктор педагогічних наук, професор,
дійсний член (академік) НАПН України,
завідувач науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 м. Київ, Україна
s.sysoieva@kubg.edu.ua

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКТОРА (Ed.D.) В ГАЛУЗІ ОСВІТИ У США

У статті розглядається досвід впровадження наукового ступеня доктора (Ed.D.) в галузі освіти у США. На основі вивчення дисертаційних досліджень американських вчених проаналізовано спільне та відмінне між науковими ступенями Ph.D. (доктор філософії в галузі освіти) та Ed.D. (доктор в галузі освіти) у США. Зроблено висновок, що впровадження рівнів Ph.D. та Ed.D. в галузі освіти в Україні потребує ретельності у визначенні їх змісту і цільової аудиторії споживачів, а тому на даному етапі реформування вищої освіти доцільним є впровадження тільки рівня Ph.D. в галузі освіти без обмеження доступу до здійснення наукових досліджень практиків сфери освіти.

Ключові слова: науковий ступінь; доктор в галузі освіти; доктор філософії в галузі освіти.

Вступ. Підготовка докторів філософії (Ph.D.) в галузі освіти активізувалася академічними спільнотами університетів щодо розробки освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії, визначення змісту, форм і методів навчання. У Законі України «Про вищу освіту» (2014) зазначено, що «особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі). Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці» (Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р.). Це означає, що ступінь доктор філософії (Ph.D.) в галузі освіти в Україні можна здобувати як одразу після закінчення магістратури, так і поєднувати здобуття ступеня з практичною діяльністю при умові успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми.

Аналіз зарубіжного досвіду показує, що поряд із докторським ступенем Ph.D. (доктор філософії) в галузі освіти, існує також інший, еквівалентний за рівнем наукової освіти, ступінь Ed.D. (доктор в галузі освіти). Такі ступені у різних країнах не завжди однозначно співвідносяться зі ступенем доктора наук (в галузі освіти) DSc/ScD. Відтак певний

інтерес становить виявлення сутності й призначення кожного з наукових ступенів у міжнародній практиці.

Варто зазначити, що українські науковці активно почали досліджувати міжнародний досвід підготовки докторів філософії в галузі освіти. Значний інтерес становлять монографія Ж. В. Таланової (Докторська підготовка у світі та Україні), публікації: О. Ю. Коваленко (Неперервна педагогічна освіта у США: сучасний стан і перспективи розвитку), Л. С. Лобанової (Архітектура наукових ступенів: міжнародна практика і вітчизняні традиції), І. Ю. Регейло (Підготовка фахівців за докторськими програмами у США), С. О. Сисоєвої і І. Ю. Регейло (Підготовка докторів філософії у галузі освіти: досвід провідних університетів світу).

Метою даної статті є аналіз досвіду впровадження наукового ступеня доктора (Ed.D.) в галузі освіти у США.

Науковий ступінь Ed.D.: сутність та призначення. В англійських джерелах зазначається, що різниця між Ph.D. (доктор філософії в галузі освіти) та Ed.D. (доктор в галузі освіти) полягає у тому, що «доктор філософії» у подальшому продовжує кар'єру викладача університету або обирає кар'єру науковця, у той час як «доктор в галузі освіти», котрий також у подальшому може викладати – за-

звичай обирає практичну або підприємницьку діяльність у сфері освіти (Ph.D. vs. Ed.D. Programs: What's the Difference?). Ed.D. ступінь розглядається як такий, що фокусується на застосуванні дослідницьких знань у реальному світі (практиці) для розв'язання організаційних, лідерських та освітніх проблем. Саме тому вважається, що програми Ed.D. здійснюють підготовку здобувачів до академічної, адміністративної, клінічної, професійної та дослідницької діяльності, здобуття певних посад, зокрема, у закладах освіти (дошкільні та шкільні заклади освіти), у вищих навчальних закладах, на громадській службі, у приватних установах тощо.

Програми підготовки Ph.D. фокусується на нових дослідженнях, у той же час як здобувачі ступеня Ed.D. використовують вже існуючі дослідження для удосконалення практичної діяльності в своїй галузі (Ed.D. vs. Ph.D. Degrees). Також варто звернути увагу на те, що дисертація на здобуття наукового ступеня Ph.D. повинна демонструвати здатність здобувача до проведення незалежного дослідження (Doctor of Philosophy Degree). На відміну від цього дисертація на здобуття наукового ступеня Ed.D. має демонструвати здатність здобувача співвідносити академічні знання з професійною практикою (Doctor of Education Degree).

Отже, Ed.D. – це ступінь, що дозволяє здобувачу застосовувати теорію освіти в освітній практиці, а тому призначений, як правило, для управлінців (лідерів) в освіті, які працюють у державних чи приватних освітніх закладах, працівників урядових установ, неприбуткових організацій та працівників адміністративних закладів сфери освіти (Doctorate in Education (Ed.D.)).

Така різниця віддзеркалюється у вимогах до дисертаційного дослідження.

Варто підкреслити, що завершення дисертації розглядається як свідчення того, що виконані всі академічні (навчальні) вимоги, які висувалися до отримання докторського ступеня. Завершення дисертації є підтвердженням досягнень здобувача щодо наявності у нього незалежних наукових поглядів.

Таким чином, на сьогоднішній день, у сфері вищої освіти існує два наукових ступеня: доктор філософії (Ph.D.) в галузі освіти та доктор в галузі освіти (Ed.D.). Різниця між доктором в галузі освіти та доктором філософії у галузі освіти полягає у тому, де здобутий науковий ступінь людина передбачає застосовувати: у проведенні досліджень – доктор філософії в галузі освіти, чи на практиці – доктор в галузі освіти (Doctorate in Education (Ed.D.); Johns Hopkins School of Education – Doctor of Education (Ed.D.) Admissions). Здобуття докторських ступенів відбувається у процесі навчання за докторськими програмами, зокрема, за такими напрямками: навчальні програми та інструкції, освітня психологія, управління вищою освітою,

спеціальна освіта, освітня політика, освітні дослідження, освітнє управління та керівництво. Ступінь Ph.D. було започатковано для науково-орієнтованих студентів – майбутніх учених, а Ed.D. – для практиків. Однак, упродовж тривалого часу, існували нечіткі відмінності між цими ступенями. Це привело до змішування цих ступенів, що відбилося на змісті підготовки, зокрема, навчальних планів.

Варто зазначити, що дискусія щодо відмінностей між Ed.D. і Ph.D. ступенями триває упродовж років. В опублікованих статтях, починаючи з 1940 р. і до теперішнього часу, ведеться дискусія про значення цих двох ступенів, стану програм для підготовки здобувачів, чіткого розподілу програм для Ed.D. і Ph.D.

Дослідження американських вчених показали, що, перш за все, нечіткість щодо розмежування Ph.D. і Ed.D. ступенів особливо простежується у програмах з управління освітою, а тому існує необхідність їх реструктуризації та удосконалення (Kennedy M. D., 2012).

Ще у 1942 р. Е. Холіс писав, що він очікував, що Ph.D. ступінь буде задовольняти потреби університетської освіти, однак, обидва ступеня Ed.D. і Ph.D. стають все більш нечіткими (Hollis E. V., 1942). Пізніше, Е. Холіс (1946) запропонував, щоб вимоги до Ph.D. ступеня були більш гнучкими, оскільки відсутність гнучкості вимагає нового «контейнеру», який називається Ed.D. (Hollis E. V., 1946). Головна його думка полягала у тому, що ступінь Ph.D. повинен мати таку гнучкість, яка б забезпечувала потреби практиків, що привело б до існування у сфері освіти лише одного ступеня. Його дослідження показало, що Ed.D. ступінь присвоюється практикам-керівникам, але вимоги для кожного ступеня не виправдовують існування двох ступенів.

Х. Дуглас продовжив розвивати ідею реформування ступеня Ed.D. (доктора в галузі освіти) та відокремлення його від Ph.D. (доктора філософії в галузі освіти) (Douglass H. R., 1943). Шляхом опитування він вивчав необхідність існування двох ступенів та вимог до майбутніх докторів щодо «уміння читати іноземними мовами і науково-дослідницької дисертації». До фундаментальних положень щодо розробки навчальних програм і вимог для ступеня Ed.D. він відносив (Douglass H. R., 1943): розвиток ступеня Ed.D. на основі врахування потреб кандидатів; обмеження доступу до ступеня Ed.D. досвідченим кандидатам; розробку ефективних стратегій оцінювання; уникнення надмірної спеціалізації та міждисциплінарних досліджень для кандидатів Ed.D.

Відомий американський вчений Е. Кінг через 20 років підняв питання, пов'язані з докторськими ступенями в освіті, виступаючи на конференції, у якій брали участь 92 вищих навчальних закладів США, які вже пропонували ступені Ph.D. та Ed.D., а також

27 коледжів та університетів, які планували розвивати такі програми. Відбулася широка дискусія з цього питання (Kennedy M. D., 2012). Узагальнюючи результати обговорення, Кінг зробив висновок, що не існує суттєвих відмінностей між вимогами до двох наукових ступенів. Основні відмінності між цими двома ступенями полягали у вимогах щодо знання іноземної мови та процедури проведення дослідження. У той час, як здобуття ступеня Ph.D. вимагало знання двох іноземних мов, при здобутті ступеня Ed.D. – обов'язковим було знання однієї іноземної мови. Результати дослідження показали, що тільки дві Ph.D. програми допускали відхилення від традиційних вимог дисертації; проте, чотирнадцять Ed.D. програм допускали відхилення від вимог; такі як: звіти щодо сфери дослідження, есе на наукові теми та вимоги до професійного творчого розвитку.

Дослідники продовжували обговорення й дискусії з приводу відмінностей між Ph.D. і Ed.D. ступенями в галузі освіти, необхідності існування двох ступенів. У 1991 р. Р. Огсгорт і М. Вонг після дослідження 407 програм підготовки до здобуття докторського ступеня у США, зробили такі висновки (Osguthorpe R. T., 1991): а) не існує чіткого переходу від одного ступеня до іншого; б) науководослідні інститути неохоче пропонують Ed.D., у той час як коледжі та університети все більше пропонували Ed.D. як єдину докторську ступінь; с) для обох ступенів вимоги є дуже схожими, у тому числі вимоги до змісту досліджень і статистики.

Варто зазначити, що активну позицію щодо наукових ступенів Ed.D. і Ph.D. у галузі освіти зайняв Університет Вандербіль (Kennedy M. D., 2012). Даній проблемі було присвячено значну кількість статей в освітньому журналі університету, що значною мірою вплинуло на обговорення цього питання й необхідність змін в існуючій системі підготовки докторів у галузі освіти.

Таким чином, з часів введення ступеня Ed.D. в освіті, тривають дискусії, чи має право цей ступінь бути у докторських програмах. Теоретики і практики обговорюють різницю між двома докторськими програмами в освіті. У багатьох університетах пропонуються обидва ступені Ed.D. і Ph.D., але у змісті підготовки залишається багато спільного. Більш нова професійна ступінь Ed.D. постійно змагається за «респектабельність» зі стандартами старої Ph.D., яка не втрачає свого престижу. Разом з тим, зростає подібність цих ступенів (Kennedy M. D., 2012). У своїй роботі М. Д. Кеннеді посилається на слова американського вченого Дж. Гатрі, який досліджував ступінь Ed.D. у Вандербільті (2009): «у багатьох університетах, які пропонують тільки Ph.D. або тільки Ed.D., або навіть у закладах освіти, які пропонують обидва ступені, є невелика відмінність між цими ступенями, а тому їх реформа є необхідною» (Kennedy M. D., 2012).

Міхаель Двян Кеннеді аналізує значення вищої освіти для суспільного розвитку, розглядаючи при-

чини, які мотивують людей до отримання вищої освіти. Дослідник відзначає, що зі зростанням рівня безробіття і конкуренції на ринку праці, вища освіта стає єдиним засобом руху до кар'єрного зростання. Для багатьох професій, включаючи освіту, вища освіта розглядається як засіб підвищення заробітної плати, оскільки у сфері освіти заробітна плата завжди формується з урахуванням рівня освіти та досвіду. Для працівників сфери освіти саме це є одним із стимулів повернення до навчання для отримання (terminal degree) вищої освіти або наукового ступеня після закінчення докторської програми (укр. аспірантури).

Докторський ступінь у США є дуже популярним, особливо у сфері освіти. Відповідно до Дайджеста освітньої статистики (2010) у 1970-1971 р. було отримано 6041 докторських ступенів в галузі освіти; у 2001-2002 рр. – 6549; у 2007-2008 рр. – 8491. Освітняни продовжують отримувати вищий ступінь освіти. Разом з тим, вчені і практики відзначають, що ступінь доктора філософії у галузі освіти почали сприймати як ступінь доктора в галузі освіти, який був введений у США у 1939 р. (Kennedy M. D., 2012).

Дисертаційні роботи щодо сутності наукового ступеня Ed.D. в галузі освіти. Розглянемо дисертаційні роботи рівня Ph.D. в галузі освіти з тематики спільного та відмінного у наукових ступенях Ed.D. і Ph.D. Ми відібрали за тематикою роботу Томаса В. Невсона (тема: «Критичний аналіз авторефератів дисертацій на здобуття наукового ступеня Ph.D. та Ed.D.», університет Північного Техаса, 2011 р.) (Newsom T. W., 2011) та роботу Міхаеля Двян Кеннеді (тема: «Практики чи дослідники: Ed.D. чи Ph.D? Аналіз докторських програм з управління освітою (лідерство)», університет Південного Міссісіпі, 2012 р.) (Kennedy M. D., 2012).

Томас В. Невсона для визначення призначення Ph.D. та Ed.D. ступенів в освіті вивчав докторат (укр. аспірантуру) в освіті впродовж п'яти років у межах Проекту Карнегі.

Дослідження Проекту Карнегі були спрямовані на вивчення динаміки руху вищих навчальних закладів у двох напрямках: 1) переосмислення і модернізації дослідницького докторату, Ph.D.; 2) розвитку зрозумілого професійного практичного докторату, Ed.D. Доцільність Проекту визначалася тим, що з 1939 р. минулого століття існує (і продовжує існувати) нечіткість у розумінні відмінностей між цими двома ступенями. Саме тому значної актуальності набувало дослідження їх мети та змісту. Томас В. Невсон вважав, що якісний розгляд авторефератів дисертацій Ph.D. та Ed.D. дає можливість зробити висновок про організацію і результати дослідження у межах здобуття цих ступенів та виявити їх специфіку за такими чинниками: дизайн дослідження, аналіз даних, використання теоретичних засад (положень), суб'єкти або учасники дослідження.

Дисертація складається з 5 коротких за обсягом розділів (загальний обсяг дисертації 73 сторінки): вступ (1), огляд літератури (2), методологія дослідження (3), результати дослідження (4), підсумки та обговорення (5); список використаних джерел (references); висловлення вдячності; список таблиць (Newsom T. W., 2011).

Структура вступу відображає такі питання: постановка проблеми, мета дослідження, завдання дослідження, значення дослідження, поняття дослідження, надійність і достовірність дослідження, обмеження дослідження, розмежування, припущення.

Розділ з огляду літератури за структурою включав: вступ; історія розвитку докторського ступеня для освіти; огляд досліджень, що виконуються на здобуття докторського ступеню на даний час; очікуванні та відчутні (суттєві) відмінності наукових ступенів Ph.D. та Ed.D.; дисертації і автореферати дисертацій на здобуття наукових ступенів Ph.D. та Ed.D.; висновки та доцільність дисертації.

Розділ з методології дослідження складався зі: вступу, мети дослідження, опису процедур збирання даних, опису процедур аналізу даних, представлення даних. Варто відзначити, що результати дослідження у четвертому розділі подаються відповідно до завдань дослідження. Саме тому структура розділу включає стільки пунктів, скільки завдань дослідження: у роботі Томаса В. Невсона таких пунктів сім відповідно до семи завдань. Пункти мають назву відповідно нумерації завдань: «дослідницьке завдання 1», «дослідницьке завдання 2», «дослідницьке завдання 3» тощо. Останній розділ дисертації також починається зі вступу, а далі обговорюється виконання всіх завдань дисертації. Також цей розділ містить такі пункти, як «додаткові висновки» та «рекомендації для майбутніх досліджень» (Newsom T. W., 2011).

Варто зазначити, що у дослідженні Томаса В. Невсона було вивчено 100 дисертаційних анотацій докторських програм у галузі освіти та 100 дисертаційних анотацій програм докторів філософії у галузі вищої освіти.

Томас В. Невсон для формування висновку щодо змісту досліджень використовував якісні та кількісні методи дослідження для визначення частоти вживаних термінів та загальноприйнятих концепцій у двох типах дослідження. Дослідження були закодовані, тому їх вивчення дозволяло встановити рівень їх подібності. Кодувалися також і анотації. Багаторазово вживані терміни, процедури дослідження дозволяли зробити висновки про подібність та відмінність між дисертаціями за цими двома ступенями і міру конвергенції (зближення, подібності, дублювання) між анотаціями дисертацій доктора в галузі освіти та доктора філософії в галузі освіти, їх відповідності рекомендованим компонентам анотації.

У дослідженні Томаса В. Невсона зроблено висновки, що, як правило, дисертаційні дослідження не

включають усіх критеріїв ідеальної анотації і багато з них навіть не відповідають усталеним вимогам. Дисертаційні анотації, такі, якими вони є сьогодні, не можна використовувати як джерело для подальших наукових досліджень (наукової роботи). Тому Томас В. Невсон рекомендує впровадити норми для дисертаційних анотацій, що допоможе збільшити ефективність їх використання як джерела для майбутніх наукових досліджень (Newsom T. W., 2011).

Дослідження Міхаеля Двян Кеннеді є описовим і було проведено з метою аналізу відмінностей у докторських програмах з управління освітою для докторських шкіл з освіти в США. Дискусія навколо наукових ступенів в галузі освіти щодо необхідності двох докторських ступенів, зокрема, в управлінні освітою, спонукала автора до аналізу докторських програм з управління освітою у США, стану підготовки докторів з управління освітою, щоб визначити: а) які ступені варто запропонувати (Ed.D., Ph.D., обидва, інші); б) вимоги до вступників; в) спеціалізації; д) вимоги до навчального плану, а також до кількості годин, необхідних для кожної сфери та ступеня; е) модель навчання; г) вимоги до інтернатури; г) кінцеві вимоги (тезиси, дисертація, проект або інші); д) вимоги до проживання; е) акредитації; е) факультету.

У дослідженні було вивчено програми та вимоги до наукових ступенів, а також роль факультету у підготовці докторів філософії в галузі освіти з метою визначення тенденцій у вирішенні обраної проблеми (еволюціонували, збільшилися, зменшилися або залишилися такими самими). Точкою відліку для аналізу було дослідження А. Левіна (вчений, який вивчав цю проблему у 40-х роках минулого століття) щодо освітніх програм з управління освітою. Виходячи з поставленої мети, М. Кеннеді розглянув відмінності між програмами підготовки докторів з управління освітою у США (Johns Hopkins). Вибрані програми служили в якості одиниці аналізу. У його дослідженні розглядалися такі конкретні питання (Kennedy M. D., 2012):

1. Які подібності та відмінності у програмах підготовки докторів в галузі управління та керівництва освітою щодо: а) ступенів, що пропонуються (Ed.D., Ph.D., обидва, інші); б) вимог до вступників; в) спеціалізації; г) моделі навчання; д) вимог до інтернатури; е) кінцевих вимог (тези, дисертація, проект (дипломний, курсовий) або інші); е) вимог до проживання; ж) акредитації.

2. Що спільного у змісті курсів та навчальному плані докторських програм для Ph.D, Ed.D. щодо: а) управління освітою, дослідження, вимог до навчального плану; б) кількості кредитних годин, необхідних для кожної спеціалізації та ступеня; в) інтернатури або вимог до сфери дослідження; г) комплексного іспиту; г) кінцевих вимог – дисертації, тез, тощо.

3. Для факультетів – відсоток студентів щодо кількості дисертацій або інших проектів (курсівих-дипломних). Рівень зайнятості професорів –

постійне місце роботи, сумісництво, ад'юнкт. Рівень освітнього досвіду – учительовання, адміністрування чи інше для професорів. Який ступінь має кожен професор.

4. Враховуючи ранжування вищих навчальних закладів, які здійснюють післядипломну освіту, дослідити у чому полягає різниця між топ 20 та останніми 20 вищими навчальними закладами, які пропонують програми підготовки докторів в галузі управління освітою.

Варто зазначити, що тема дослідження була визнана вкрай актуальною, оскільки існувала необхідність у ознайомленні майбутніх докторів у галузі освіти із сучасними тенденціями, які стосуються докторських ступенів. Потенційні кандидати на докторські програми повинні були мати доступ до конкретної інформації, яка б сприяла прийняттю обґрунтованого рішення щодо вибору ступеня.

Крім того, було важливо для здійснення підготовки кандидатів для обраної кар'єри (професії) на високому рівні чітко розмежувати Ed.D. і Ph.D. ступені, щоб студенти обирали найбільш відповідну для них ступінь.

Для дослідження було відібрано 5 об'єктів: 1) університети, що посідають у ранжуванні місце вище 20; 2) університети, що посідають у ранжуванні місце нижче 20; 3) топ 10 шкіл освітньої спеціальності щодо управління й керівництва; 4) Ph.D. програми підготовки; 5) Ed.D. програми підготовки.

Для кожної позиції дослідник зібрав інформацію з веб-сайтів, безпосереднього опитування представників університетів, а також додаткову інформацію, яка була надіслана звичайною або електронною поштою. Аналіз інформації показав, що реформа відбувається повільно або взагалі не відбувається; проте, справжня реформа дійсно може принести позитивні зміни у підготовку майбутніх докторів в галузі освіти, зокрема, в управлінні освітою, позначитися на якості програм, за якими здобуваються ступені, забезпечити успіх навчання в цілому.

Основний зміст роботи Міхаеля Двян Кеннеді складав 149 сторінок основного тексту. Структура роботи включала (Kennedy M. D., 2012): (1) вступ (введення; фон (середовище); мета дослідження; питання дослідження; визначення; припущення; розмежування; обґрунтування дослідження); (2) огляд літератури (введення; Ed.D. та Ph.D. відгуки; початкова мета докторантури з освіти; необхідність реформи; реформа освіти щодо докторантури; майбутня перспектива освіти у докторантурі; літературний опис змін; висновок); (3) методика (огляд; теоретичні основи; дизайн дослідження; описи параметрів; учасники; вимірювальні прилади; процедура збору даних; аналіз даних); (4) висновки (огляд; докторські програми вищого рангу; докторські програми нижчого рангу; порівняння Ed.D. програм з Ph.D. програмами; кращі освітні програми лідерства в галузі освіти); (5) заключення

(введення; резюме; основні висновки; кращі програми в галузі освіти лідерства; висновки; обмеження; наслідки для практики; рекомендації щодо майбутнього дослідження; заключні зауваження); додатки; список використаної літератури.

Варто звернути увагу на авторські таблиці, які надають інформацію для аналітичних висновків. До таких таблиць автором віднесено: Методи збору даних, Програми докторської підготовки за рейтингом, Ступеневі програми високого рейтингу, Статус факультету для програм з високим рейтингом, Досвід факультету для програм з високим рейтингом, Ступеневі програми низького рейтингу, Статус факультету для програм з низьким рейтингом, Досвід факультету для програм з низьким рейтингом, Кількість рівнів, Стан факультету для Ed.D. програм, Стан факультету для Ph.D. програм, Досвід факультету для Ph.D. програм, Досвід факультету для Ed.D. програм, Кращі програми за спеціальністю, Статус факультету для топових програм щодо управління освітою, Досвід факультету щодо топових програм з управління освітою.

Відзначимо, що у роботі чітко прописується зміст тих понять, якими оперує автор у дослідженні. Зокрема, кандидат (люди, які готуються до навчання; учителя, які продовжують свій професійний розвиток; люди, яких готують до іншої професійної ролі в освіті (директори шкіл, координатори, методисти, керівники) за допомогою програм управління освітою)); Ed.D. (доктор в галузі освіти – докторський ступінь, який полягає у підготовці та професійному розвитку практиків в освіті. У цьому дослідженні Ed.D. іноді використовується до усіх професіоналів (практиків), включаючи Ed.L.D (Doctor of Education Leadership); управління освітою (термін «управління освітою» іноді використовується замість терміну «освітнє адміністрування (керівництво)» (Kennedy M. D., 2012). У цьому дослідженні термін «управління освітою» використовується постійно, включаючи в себе керівництво освітою і управління освітою); високий рейтинг (високий рейтинг шкіл чи програм, які школи презентують, це рейтинг – топ 20); низький рейтинг (школи чи програми з низьким рейтингом, що опинилися в останній двадцятці ранжування); Ph.D. (доктор філософії в галузі освіти – докторський ступінь, який спрямовано на підготовку та професійний розвиток учених та дослідників у їхній освітній кар'єрі); школи (термін, що характеризує програми, які відносяться до управління освітою в університетах, беручи до уваги рейтинг видання); програми високого рейтингу (термін, що відноситься до програм, які знаходяться у рейтингу вищих навчальних закладів (топ 20, що здійснюють післядипломну освіту), але не обов'язково знаходяться у топі рейтингу щодо спеціальності; цей термін відмінний від терміну «топ програми в освітньому адмініструванні

(керівництві)); топ програми в управлінні освітою (спеціально відібрані програми, які знаходяться у топ рейтингу щодо спеціальності «Освітнє адміністрування (керівництво) та завідування».

Варто звернути увагу на те, що робота Ph.D. рівня обов'язково включає припущення, які спрямовані на забезпечення достовірності та вірогідності результатів дослідження. Так, у роботі Міхаеля Двян Кеннеді сформульовано такі припущення: інформація на веб-сайтах для підготовки кожної програми з управління освітою була точною та сучасною; зміст навчального плану та курсу для кожної програми базувалися на акредитації і стандартах; учасники були чесні й відверті щодо додаткової інформації під час збору даних та інтерв'ювання.

Для забезпечення максимально можливої дієвості цих припущень докторські програми було обрано зі шкіл з найвищим та найнижчим рейтингом, щоб мати зразок, який зміг би забезпечити розуміння існуючих тенденцій у підготовці докторів Ph.D. в галузі управління освітою. Ці програми, у деякій мірі, були схожі на інші програми, але дослідник вивчав і паперові носії інформації, щоб переконатися, що інформація на веб-сайті була точною і сучасною, а також, в міру необхідності, дзвонив і надсилав е-мейли з метою отримання додаткової інформації.

Також у дослідженнях рівня Ph.D. обов'язково визначаються межі дослідження. Зокрема, у роботі М. Кеннеді були встановлені такі межі (Kennedy M. D., 2012):

- дослідження було обмежено післядипломними програмами, які пропонували ступінь Ph.D. і Ed.D. з управління освітою, і враховувало рейтинг програм;
- інформація, зібрана для аналізу, була обмежена даними, що відносяться до питань дослідження і включала вимоги до програми з управління освітою, починаючи зі вступу та закінчуючи випуском (тобто упродовж всього терміну навчання);
- дослідження відповідало спеціалізації, пов'язаній з управлінням освітою (керівництвом та завідуванням);
- учасники інтерв'ювання були обмеженим колом осіб, які могли надавати інформацію з дослідницьких питань по кожній програмі;
- дослідження обмежувалося доступом до інформації про кожну програму, яка пропонувалася на веб-сайтах і документах. Базувалося на чесності кожного учасника.

Управління (лідерство) відіграє величезну роль у розвитку освіти. Саме тому дослідження Міхаеля Двян Кеннеді сприяло свідомому вибору студентами наукового ступеня та усвідомленню змісту кожного ступеня всіма зацікавленими суб'єктами сфери освіти. Крім того, це дослідження дозволило сформулювати вагомні висновки та рекомендації для розробки програм, що сприяло збільшенню рівня

відповідальності у підготовці програм з управління освітою та у сфері освіти в цілому.

Висновки. Проаналізовані дослідження підвищують цінність вищої освіти, оскільки надають обґрунтовану інформацію про відмінності між двома докторськими ступенями та уявлення про такі програми та факультети, що здійснюють таку підготовку. Інформація щодо програм підготовки майбутніх докторів надає можливість здійснити ефективні зміни у розмежуванні Ed.D. і Ph.D. ступенів, допомагає керівникам навчальних закладів прийняти обґрунтовані рішення щодо впровадження нових докторських програм та удосконалення існуючих. Дослідження також мають вплив на різні сфери навчання, особливо в системі освіти, оскільки програми можуть оцінюватися не тільки освітянами, а й іншими професіоналами.

Аналітичний огляд досліджень, вивчення теорії та практики з проблеми існування двох наукових ступенів Ph.D. та Ed.D., дозволило науковцям розробити обґрунтовані рекомендації для просування докторських ступенів в галузі освіти у США та розв'язання існуючих суперечностей. Варто підкреслити, що такі дослідження допомагають університетам усвідомити важливість реформи наукових ступенів, так само, як забезпечити практичні дієві кроки щодо ефективного та продуктивного її здійснення.

Щодо України, то, на нашу думку, впровадження рівнів Ph.D. та Ed.D. в галузі освіти потребує ретельності у визначенні їх змісту і цільової аудиторії споживачів, а тому на даному етапі реформування вищої освіти доцільним є впровадження тільки рівня Ph.D. в галузі освіти без обмеження доступу до здійснення наукових досліджень практиків сфери освіти.

З огляду на те, що традиційно до дисертацій на здобуття наукового ступеня в Україні, зокрема, кандидата педагогічних наук, завжди висувалися вимоги практичної спрямованості, впровадженості результатів дослідження в освітню практику, вірогідності, постає питання: чи не призведе введення двох ступенів до таких самих дискусій, які точаться до сьогодні у США? З іншого боку, практика, яка починає розгортатися у підготовці докторів Ph.D. в галузі освіти в Україні, часто зорієнтована (як наступний рівень вищої освіти) на випускників магістратури, які ще не мають практичного досвіду, а тому, навіть закінчивши докторську програму, не можуть зробити повноцінного дослідження з якісним експериментом. Ці питання повинні обговорюватися освітянами, оскільки формальне введення одного наукового ступеня Ph.D. в галузі освіти може позначитися на якості дисертацій «кандидатського рівня», доступі до здійснення наукових досліджень практиків від освіти, втраті наших традицій у підготовці науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації. Також варто підкреслити, що нам, українцям, необхідно більше поширювати власний досвід у вирішенні цього питання.

Література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014р. № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/111-zakon-ukrayinypro-vyschu-osvitu>
2. Doctor of Education Degree [Electronic resource]. – Available at: <http://education.illinois.edu/current-students/graduate/coe-graduate-handbook/edd>
3. Doctor of Philosophy Degree [Electronic resource]. – Available at: <http://education.illinois.edu/current-students/graduate/coe-graduate-handbook/phd>
4. Doctorate in Education (Ed.D.) [Electronic resource]. – Available at: <http://teach.com/how-to-become-a-teacher/teacher-education/doctorate-in-education-edd>
5. Douglass H. R. The Ed.D. as a professional degree / H. R. Douglass // The Phi Delta Kappan. – 1943. – 25 (8). – P. 181-183.
6. Ed.D. vs. Ph.D. Degrees [Electronic resource]. – Available at: <http://teach.com/how-to-become-a-teacher/teacher-education/doctorate-in-education-edd/edd-vs-phd-degrees>
7. Hollis E. V. Ed.D. vs. Ph.D. in education / E. V. Hollis // The Phi Delta Kappan. – 1946 (May). – 27 (9). – P. 258-259.
8. Hollis E. V. Two doctoral degrees / E. V. Hollis // The Journal of Higher Education. – 1942 (May). – 13 (5). – P. 256-262.
9. Johns Hopkins School of Education – Doctor of Education (EdD) Admissions [Electronic resource]. – Available at: <http://education.jhu.edu/Academics/doctoral/EdD/admissions.html>
10. Kennedy M. D., Jr. Practitioners or researchers: ED.D. or PH.D.? An analysis of educational leadership doctoral programs / M. D., Jr. Kennedy. – The University of Southern Mississippi, 2012. – 167 p.
11. Newsom T. W. A critical analysis of Ph.D. AND Ed.D. dissertation abstracts published during 2009 and 2010 / T. W. Newsom. – University of North Texas, 2011. – 73 p.
12. Osguthorpe R. T. The Ph.D. versus the Ed.D.: Time for a decision / R. T. Osguthorpe, M. J. Wong // Innovation Higher Education. – 1991. – 18 (1). – P. 47-63.
13. Ph.D. vs. Ed.D. Programs: What's the Difference? [Electronic resource]. – Available at: http://study.com/articles/PhD_vs_EdD_Programs_Whats_the_Difference.html

ОПЫТ ВНЕДРЕНИЯ УЧЕНОЙ СТЕПЕНИ ДОКТОРА (ED.D.) В ОБЛАСТИ ОБРАЗОВАНИЯ В США

Сысоева Светлана, доктор педагогических наук, профессор, действительный член (академик) НАПН Украины, заведующий научно-исследовательской лаборатории освитологии, Киевский университет имени Бориса Гринченко, ул. Тимошенко, 13-б, 04212 г. Киев, Украина, s.sysoieva@kubg.edu.ua

В статье рассматривается опыт внедрения ученой степени доктора (Ed.D.) в области образования в США. На основе изучения диссертационных исследований американских ученых проанализированы общее и отличие между научными степенями Ph.D. (доктор философии в области образования) и Ed.D. (доктор в области образования) в США. Сделан вывод, что внедрение уровней Ph.D. и Ed.D. в области образования в Украине требует тщательности в определении их содержания и целевой аудитории потребителей, а потому на данном этапе реформирования высшего образования целесообразно внедрение только уровня Ph.D. в области образования без ограничения доступа к осуществлению научных исследований практиков сферы образования.

Ключевые слова: научная степень; доктор в области образования; доктор философии в области образования.

EXPERIENCE OF DOCTOR DEGREE (Ed.D.) PROVIDING IN EDUCATION IN THE UNITED STATES

Sysoieva Svetlana, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Full Member (Academician) of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Head of Scientific-Research Laboratory of Educology, Borys Grinchenko Kyiv University, 13-b Tymoshenko Str., 04212 Kyiv, Ukraine, s.sysoieva@kubg.edu.ua

In the article the experience of implementing Doctor degree (Ed.D.) in education in the USA is presented. On the basis of dissertation research by American scientists the common and different between scientific degrees of Ph.D. (Ph.D. in Education) and Ed.D. (Doctor of education) in the US has been analyzed. It is concluded that implementation levels of Ph.D. and Ed.D. in education in Ukraine requires diligence in determining their content and target audience of consumers, and therefore at this stage of higher education reforming is feasible only implementation of Ph.D. in education without limiting access to scientific research of practical teachers in education.

Analytical review of research, learning theory and practice on the issue of the existence of two degrees Ph.D. and Ed.D., has allowed researchers to develop reasonable guidelines for promoting doctorates in education in the United

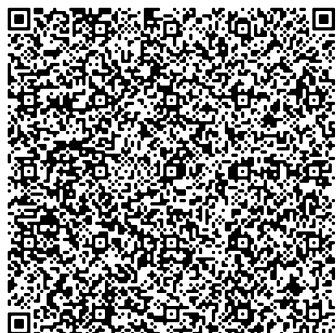
States and resolving existing contradictions. It should be emphasized that these studies help universities understand the importance of the reform of academic degrees, as well as provide practical actionable steps to its efficient and effective implementation.

It is concluded that implementation of Ph.D. and Ed.D. levels in education in Ukraine requires diligence in determining their content and target audience of consumers, and therefore at this stage of reforming of higher education is feasible only implementation of Ph.D. education without limiting access to scientific research in practical education.

Key words: degree; Doctor in Education; PhD in education.

Стаття надійшла до редакції 05.09.2016

Прийнято до друку 27.10.2016

УДК 378 (73)

Ніна Батечко

ORCID iD 0000-0002-3772-4489

доктор педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії освітології,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Тимошенка, 13-б, 04212 м. Київ, Україна
n.batechko@kubg.edu.ua

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ В МАГІСТРАТУРІ У СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

У статті обґрунтовано особливості навчання магістрантів – майбутніх викладачів вищих навчальних закладів у Сполучених Штатах Америки. Проаналізовано загальні тенденції магістерської підготовки в США та їх вплив на організацію навчання майбутніх викладачів вищої школи в умовах магістратури. Визначено можливі напрями впровадження американського досвіду навчання магістрантів у вищій школі України.

Ключові слова: магістратура; магістрант; викладач вищої школи.

Вступ. У сучасних умовах простежується тенденція до інтеграції систем вищої освіти різних країн. Останнє зумовлене реальними змінами, що відбуваються на теренах Європи і світу, проблемами глобалізації, становленням інформаційного суспільства, посиленням міграційних процесів, мобільності ринку праці, міжкультурних обмінів та ін.

Вища освіта України існує, функціонує, розвивається в оточенні національних систем вищої освіти Польщі, Німеччини, Росії, Франції та інших європейських країн. Втім, варто зауважити, значний науковий та практичний інтерес представляє система вищої освіти США.

Сучасна система вищої освіти США, яка складалася під впливом історичних, економічних та соціальних чинників, характеризується низкою особливостей, що відрізняють її від західноєвропейських стандартів. Сотні наукових джерел висвітлюють систему вищої освіти США як «найдемократичнішу», «відкрити для всіх бажаючих», «таку яка забезпечує справжню рівність освітніх можливостей». Так, зокрема, структу-

ра вищої освіти країни ґрунтовно проаналізовано В. Г. Кременем, М. Ф. Степком та ін.; організаційно-фінансові аспекти вищої школи висвітлено А. А. Лютих, М. І. Дудкою та ін.; системний аналіз вищої освіти США розглядався С. О. Запрягаєвим; О. Г. Романовський досліджував особливості системи освіти у країні; питання наукового потенціалу проаналізовано в роботах К. В. Астахової; оцінювання навчальних досягнень студентів розглядали І. С. Булах, І. М. Зварич, Г. В. Воронка та ін.

Упродовж останнього десятиріччя українськими науковцями проводилися порівняльно-педагогічні дослідження (Н. В. Абашкіна, Н. М. Бідюк, Т. М. Десятов, І. М. Зварич, Т. С. Кошманова, О. Ю. Кузнецова, М. П. Лещинський, А. П. Максименко, О. В. Матвієнко, О. І. Огієнко, Л. П. Пуховська, А. А. Сбруєва, В. В. Черновецький, Б. І. Шуневич та ін.). Стрімкий розвиток американського суспільства, зауважує І. М. Зварич, ставить нові проблеми перед науковцями, політичними діячами та педагогічними працівниками,